

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
Кафедра «Бізнес-консалтингу та міжнародного туризму»**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри, к.е.н., доцент

_____Сергій КАРМАН
“ ” _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка домогосподарств»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності

051 «Економіка»

на базі повної загальної середньої освіти
факультет економіки та бізнесу

2020– 2021 рік

Робоча програма з навчальної дисципліни «Економіка домогосподарств» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 051 «Економіка» на базі повної загальної середньої освіти - Мелітополь, ТДАТУ, 2020. - 11 с.

Розробник: Сергій Кальченко, д.е.н., професор

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Бізнес-консалтинг та міжнародного туризму»

Протокол від «1» від «31» серпня 2020 року

В.о. завідувача кафедри бізнес-консалтинг та міжнародного туризму

к.е.н., доцент _____ Сергій КАРМАН

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 051 «Економіка» ступеня вищої освіти «Бакалавр»

Протокол №1 від «23» вересня 2020 року

Голова, доц. _____ Анна КОСТЯКОВА

1 ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів 4	Галузь знань <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> (шифр і назва)	Вибіркова	
Загальна кількість годин - 120	Спеціальність <u>051 “Економіка”</u> (шифр і назва)	Курс	Семестр
Змістових модулів – 2		2	3
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 самостійна робота – 7	Ступінь вищої освіти: «Бакалавр»	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	22
		Лабораторні	-
		Практичні заняття	22
		Семінарські заняття	-
		Самостійна робота	76
		Форма контролю: екзамен	

2 МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу - формування у здобувачів фундаментальних знань теорії та практики функціонування домогосподарств з позиції сучасних економічних трендів, соціальної ефективності, виходячи з принципів концепції стійкого розвитку і набуття ними відповідних професійних компетенцій, що забезпечують ефективне ведення економічної діяльності.

Завданнями курсу - вивчення теоретичних положень і практики взаємодії держави та домогосподарств як умови стійкого розвитку суспільства; визначення можливостей використання зарубіжного досвіду та аналіз можливостей використання елементів зарубіжних моделей економічної діяльності домогосподарств в національній економіці; формування розуміння значення домогосподарств як складової соціально-економічних відносин; аналіз ролі держави в забезпеченні ефективного функціонування домогосподарств.

Предмет курсу – теоретико-методологічні, методичні та організаційно-економічні аспекти формування і розвитку домогосподарств.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- основні принципи ведення економічної діяльності в домогосподарствах;
- форми здійснення економічної діяльності в домогосподарствах;
- методичні підходи щодо оцінювання результативності економічної діяльності в домогосподарствах;
- сучасні тенденції розвитку домогосподарств як інституту ринкової економіки.

вміти:

- оцінювати рівень ефективності функціонування домогосподарства як соціально-економічної одиниці;
- оцінювати перспективи розвитку домогосподарств з урахуванням макроекономічних трендів та стану національного економічного простору;
- досліджувати соціально-економічну сутність домогосподарств в контексті економічних шкіл.

3 ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль 1 *Теоретичні основи функціонування домогосподарства.*

ТЕМА 1. Організаційно-виробнича школа як наукова основа дослідження діяльності домогосподарств [2, с. 11...59; 16, с. 9...56]

Виникнення та розвиток організаційно-виробничої школи. Модель «основної рівноваги». Особливості динаміки сімейно-трудоного господарства. Антитеза горизонтальної та вертикальної концентрації селянських господарств.

ТЕМА 2. Теоретичні засади дослідження функціонування домогосподарств [7, с.201...224; 6, с. 563...643]

Поняття домогосподарство. Наукові підходи до визначення терміну «домогосподарство». Домогосподарство в системі кругообігу товарів, ресурсів та доходів. Сімейне господарство.

ТЕМА 3. Домогосподарство як інститут ринкової економіки [6, с. 224...239; 19, с. 144...183;]

Ознаки домогосподарства. Чинники розвитку домогосподарств. Функції домогосподарств. Домогосподарство як постачальник ресурсів. Домогосподарство як виробник. Домогосподарство як споживач. Домогосподарство як заощаджувач.

ТЕМА 4. Теоретичні засади фінансової діяльності домогосподарств [6, с. 11...59; 10, с. 9...56]

Фінанси. Концепції фінансової діяльності. Фінанси домогосподарств. Функції фінансів домогосподарств. Розподільча функція. Контрольна функція. Інвестиційна функція.

ТЕМА 5. Економічна та соціальна сутність селянських домогосподарств [16, с.201...224; 18, с. 143...175]

Дрібнотоварне виробництво. Концепція трудоспоживчого балансу. Особисте селянське господарство. Природа особистого селянського господарства. Сімейно трудове селянське господарство. Господарство населення. Особливості функціонування селянських господарств. Риси сучасних селянських господарств. Класифікаційні критерії селянських домогосподарств.

Змістовний модуль 2 *Економічна діяльність селянських домогосподарств*

ТЕМА 6. Генезис підприємницької діяльності в селянських домогосподарствах [19, с. 11...59; 21]

Історичні особливості державної політики в аграрному секторі. Етапи розвитку господарських формувань в сільській місцевості. Століпінська аграрна реформа. Колгоспний період розвитку селянських домогосподарств. Фактори, що визначили природу сучасних селянських домогосподарств. Напрями сучасної державної політики розвитку селянських домогосподарств.

ТЕМА 7. Методика оцінки ефективності функціонування селянських домогосподарств [19, с.201...224; 21]

Фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність селянських домогосподарств. Особливості діяльності селянських домогосподарств. Методи оцінки діяльності селянських домогосподарств. Алгоритм оцінки ефективності виробничої діяльності селянських домогосподарств.

ТЕМА 8. Перспективи розвитку селянських домогосподарств [9, с. 11...18; 14, с. 9...24]

Негативні наслідки глобальної ліберальної парадигми. Принципи стратегії розвитку селянських домогосподарств. Основні розділи Концепції розвитку селянських домогосподарств. Система «аграрна наука – аграрне виробництво». Агроінноваційна система. Напрями раціоналізації діяльності селянських домогосподарств.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				балів
			Годин				
			лк	лаб.	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 <i>Теоретичні основи функціонування домогосподарства.</i>							
1	Лекція 1	Організаційно-виробнича школа як наукова основа дослідження діяльності домогосподарств	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 1	Організаційно-виробнича школа як наукова основа дослідження діяльності домогосподарств			2		2
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	5	2
2	Лекція 2	Теоретичні засади дослідження функціонування домогосподарств	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 2	Теоретичні засади дослідження функціонування домогосподарств			2		2
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	5	2
3	Лекція 3	Домогосподарство як інститут ринкової економіки	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 3	Домогосподарство як інститут ринкової економіки			2		2
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	5	2
4	Лекція 4	Теоретичні засади фінансової діяльності домогосподарств	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 4	Теоретичні засади фінансової діяльності домогосподарств			2		3
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	5	2
5,6	Лекція 5,6	Економічна та соціальна сутність селянських домогосподарств	4	-	-	-	-
	Семінарське заняття 5,6	Економічна та соціальна сутність селянських домогосподарств			4		6
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	2
7,8	<i>Самостійна робота</i>	Підготовка до написання ПМК 1				10	
	<i>ПМК1</i>	Підсумковий контроль за модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 1 – 64 год.			12	-	12	40	35
Змістовий модуль 2 «Економічна діяльність селянських домогосподарств»							
9,10	Лекція 7,8	Генезис підприємницької діяльності в селянських домогосподарствах	4	-	-	-	-

	Семінарське заняття 7,8	Генезис підприємницької діяльності в селянських домогосподарствах			4		5
	Самостійна робота 10	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	4
11	Лекція 9	Методика оцінки ефективності функціонування селянських домогосподарств	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 9	Методика оцінки ефективності функціонування селянських домогосподарств			2		5
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	4	2
12,13	Лекція 10,11	Перспективи розвитку селянських домогосподарств	4	-	-	-	-
	Семінарське заняття 10,11	Перспективи розвитку селянських домогосподарств			4		5
	Самостійна робота	Робота на навчально-інформаційному порталі	-	-	-	10	4
14,15	<i>Самостійна робота</i>	Підготовка до написання ПМК 1				10	
	<i>ПМК2</i>	Підсумковий контроль за модуль 1					10
Всього за змістовий модуль 2 – 56 год.			10	-	10	36	35
Екзамен							30
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							100

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1

Виникнення та розвиток організаційно-виробничої школи.

Модель «основної рівноваги».

Особливості динаміки сімейно-трудоного господарства.

Антитеза горизонтальної та вертикальної концентрації селянських господарств.

Поняття домогосподарство.

Наукові підходи до визначення терміну «домогосподарство».

Домогосподарство в системі кругообігу товарів, ресурсів та доходів.

Сімейне господарство.

Ознаки домогосподарства.

Чинники розвитку домогосподарств.

Функції домогосподарств.

Домогосподарство як постачальник ресурсів.

Домогосподарство як виробник.

Домогосподарство як споживач.

Домогосподарство як заощаджувач.

Фінанси домогосподарств.

Функції фінансів домогосподарств.

Дрібнотоварне виробництво.
 Особисте селянське господарство.
 Природа особистого селянського господарства.
 Господарство населення.
 Особливості функціонування селянських господарств.
 Риси сучасних селянських господарств.
 Класифікаційні критерії селянських домогосподарств.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2

Історичні особливості державної політики в аграрному секторі.
 Етапи розвитку господарських формувань в сільській місцевості.
 Столипінська аграрна реформа.
 Колгоспний період розвитку селянських домогосподарств.
 Фактори, що визначили природу сучасних селянських домогосподарств.
 Напрями сучасної державної політики розвитку селянських домогосподарств.
 Фактори впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність селянських домогосподарств.
 Особливості діяльності селянських домогосподарств.
 Методи оцінки діяльності селянських домогосподарств.
 Алгоритм оцінки ефективності виробничої діяльності селянських домогосподарств.
 Негативні наслідки глобальної ліберальної парадигми.
 Принципи стратегії розвитку селянських домогосподарств.
 Основні розділи Концепції розвитку селянських домогосподарств.
 Система «аграрна наука – аграрне виробництво».
 Агроінноваційна система.
 Напрями раціоналізації діяльності селянських домогосподарств.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Аграрне право України. За ред. В.З. Янчука. К.: Юрінком Інтер, 2000. 720с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник. К.: КНЕУ, 2002. 624 с.
3. Балан О.Д., Ярковий А.О. Удосконалення механізму визначення рівня доходності особистих селянських господарств. Економіка АПК. 2011. №8. С.12-15.
4. Белікова М.В. Менонітські колонії Півдня України (1789-1917рр): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к.іст. наук. Запоріжжя, 2005. 20 с.

5. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/cardnpd?docid=93054997>.

6. Макаренко Ю.П. Аграрні малі господарства: умови та шляхи розвитку. Дніпропетровськ.: Січ, 2012. 680с.

7. Основні сільськогосподарські характеристики домогосподарств у сільській місцевості : [стат.бюл.] / відп. за вип. О. М. Прокопенко; Держкомстат України. К. : ІВЦ Держкомстату України, 2008-2011.

8. Павлов О.І. Сільські території України: історична трансформація парадигми управління. Одеса: Астропринт, 2006. 360с.

9. Програма розвитку особистих селянських господарств в Україні на період до 2020 року (проект)/ [за ред. Ю.О. Лупенка, М.Й. Маліка]. К.: ННЦ ІАЕ, 2013. 28с.

10. Прокопа І. В. Диференціація господарств населення за характером виробництва: наслідки ринкової трансформації. Економіка і прогнозування. 2010. № 3. С. 74–89.

11. Про особисте селянське господарство: Закон України від 15.05.2003р. № 742-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=742-15>.

12. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві. Півторак В.С. К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 52 с.

13. Федоренко В.Г. Основи економічної теорії. К.: Алерта, 2005. 511с.

14. Федоров М.М. Концептуальні напрями стратегії розвитку АПК та сільських територій України на період до 2020 року. К.: ННЦ "ІАЕ", 2008. 46с.

15. Чаянов А. В. Краткий курс кооперации М.: Кооперативное товарищество, 1925. 80с.

16. Чаянов А.В. Крестьянское хозяйство: Избранные труды. М: Экономика, 1989. 492 с.

17. Чаянов А.В. Природа крестьянского хозяйства и земельный режим. Труды Всерос. съезда Лиги аграрных реформ. М., 1918. С.4-5.

18. Челинцев А.Н. Теоретические основания организации крестьянского хозяйства. Харьков. 1919. 178с.

19. Яворська Т. І. Малий бізнес у сільському господарстві: теорія і практика: монографія. К. : ННЦ ІАЕ, 2012. 386с.

20. Яворська Т. Особливості визначення критеріїв малого бізнесу у сільському господарстві. Аграрна економіка. 2009, Т. 2, №34.С.23-25.

21. Ярская В.Н. Методология диссертационного исследования Методическое пособие [Електронний ресурс]. / В.Н. Ярская. - Саратов: ПМУЦ, 2002. - 189 с. – Режим доступу: <http://dis.finansy.ru/publ/yarsk/016.htm>.

Додаткова:

22. Жушман В.П. Аграрне право та законодавство України. Х.: ТОВ "Одісей", 2004. 688с.

23. Збарський В. К. Становлення та розвиток малих форм господарювання на селі: монографія. К.: НАУ, 2006. 432с.

24. Зінов'єв Ф.В. Методологія і організація наукових досліджень. Саки, ФЛП "Бражнікова Н.А.", 2014. С.84.
25. Кальченко С.В. Оцінка рівня економічної ефективності виробництва продукції в господарствах населення. Економіка АПК. 2014. № 8. С. 31-38.
26. Кальченко С.В. Пути повышения эффективности деятельности крестьянских домохозяйств. Изденіс(серия гуманитарных наук): Казакстан Республикасі Білім Жэне Ғылым, 2013. № 2. С.132-137.
27. Кальченко С.В. Правове регулювання розвитку особистого сектору аграрного виробництва за принципами інформаційного суспільства. Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки). 2011. № 3 (15). Мелітополь: Люкс. С.65-72.
28. Кальченко С.В. Сучасні перспективи селянських домогосподарств. Актуальні проблеми економіки. 2013. №12 (150). С.147-153.
29. Кальченко С.В. Шляхи оптимізації оцінки економічної ефективності сільськогосподарського виробництва в господарствах населення. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету. 2014. - №2(26). С.69-73.
30. Кропивко М.М. Класифікація господарств населення як форми малого сільськогосподарського підприємництва. Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки). 2013. № 2 (22), том 2. 342 с.
31. Макаренко П.М. Моделі аграрної економіки./П.М. Макаренко – К.: ННЦАЕ, 2005. – 682 с.

15. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Бібліотека ТДАТА, м. Мелітополь, пр. Б. Хмельницького, 18

Міська бібліотека ім. Лермонтова, пл. Перемоги, 1

Джерела Інтернет